

ПОГОДЖЕНО
Рішенням Правління
Полікомбанку
(Протокол від 27.08.2025 № 41)

В.о. Голови Правління
Юлія БІЛОУСОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішенням Наглядової ради
Полікомбанку
(Протокол від 29.08.2025 № 14)

Голова Наглядової ради
Микола БУРМАКА

ПОЛІТИКА
управління комплаєнс-ризиком
в Акціонерному товаристві "Полікомбанк"
(нова редакція)

1. Загальні положення

- 1.1. Політика управління комплаєнс-ризиком (далі – Політика) є внутрішнім документом Полікомбанку (далі – Банк).
- 1.2. Політика погоджується Правлінням Банку та затверджується рішенням Наглядової ради Банку.
- 1.3. Пропозиції щодо внесення змін та доповнень до даної Політики можуть вносити члени Наглядової ради Банку, Правління Банку, головний комплаєнс-менеджер та інші суб'єкти управління комплаєнс-ризиком. Зміни та доповнення до цієї Політики затверджуються рішенням Наглядової ради.
- 1.4. Політика розроблена у відповідності до чинного законодавства України, нормативно-правових актів Національного банку України (далі – Національний банк), зокрема:
 - Закону України "Про банки і банківську діяльність";
 - Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затвердженого постановою Правління Національного банку від 11.06.2018 № 64 (далі – Положення № 64);
 - Положення про організацію системи внутрішнього контролю в банках України та банківських групах, затвердженого постановою Правління Національного банку від 02.07.2019 №88 (далі – Положення № 88);
 - Методичних рекомендацій щодо організації корпоративного управління в банках України, схвалених рішенням Правління Національного банку від 03.12.2018 № 814-рш.;
 - матеріалів Базельського комітету з банківського нагляду "Комплаєнс та комплаєнс-функція в банках"(2005 рік).
- 1.5. Політика управління комплаєнс-ризиком розроблена з метою врегулювання питання управління комплаєнс-ризиком у системі Банку. Ця Політика визначає основні цілі та завдання управління комплаєнс-

ризиком у Банку, функції, повноваження і відповідальність, а також принципи управління комплаєнс-ризиком у Банку.

- 1.6. Політика управління комплаєнс-ризиком є частиною системи управління ризиками у Банку, системи внутрішнього контролю, діє щодо всіх працівників і у всіх сферах діяльності Банку.
- 1.7. Політика спрямована на створення ефективної, комплексної та адекватної системи управління комплаєнс-ризиками та забезпечення:
 - контролю за дотриманням Банком вимог законодавства України, та інших обов'язкових вимог, дія яких поширюється на Банк;
 - контролю за виконанням вимог внутрішніх нормативних документів;
 - виконання вимог Кодексу поведінки (етики) Банку;
 - врегулювання ситуацій конфлікту інтересів та попередження зловживання ними.
- 1.8. Вимоги Політики є обов'язковими до виконання всіма суб'єктами управління комплаєнс-ризиком.

2. Визначення ключових термінів

- 2.1. У цій Політиці терміни та скорочення вживаються в такому значенні:
- 2.1.1. **Банківський процес** – одна або більше пов'язаних між собою процедур або операцій (функцій), які спільно реалізують певну задачу для забезпечення банківської діяльності в рамках організаційної структури, технологічних процесів, функцій підрозділів, функціональних обов'язків працівників.

Внутрішні нормативні документи (ВНД) – внутрішні нормативні та розпорядчі документи Банку, в тому числі, але не виключно, положення, інструкції, методики, правила, розпорядження, рішення, накази, посадові інструкції, опис процедур та операційних процесів, інші документи, що регламентують діяльність Банку.

Колегіальні органи – комітети та/або комісії Банку, які уповноважені приймати рішення з питань, віднесених до їх компетенції статутом та/або положеннями про такі колегіальні органи та/або делеговані їм органами управління Банку.

Комплаєнс – дотримання Банком законодавчих, нормативно-правових актів, ринкових стандартів, а також стандартів та вимог внутрішніх документів Банку, здатність відповідати нормам та правилам, як зовнішнім, так і внутрішнім, бути відповідальним за ведення бізнесу.

Комплаєнс-інцидент – це подія, що виникла внаслідок реалізації комплаєнс-ризиків або комплаєнс-порушення та призвела до понесення Банком фактичних втрат, потенційних втрат або "майже втрат" (near miss).

Комплаєнс-порушення – це дія або бездіяльність суб'єктів системи комплаєнс, що призвела або може призвести в майбутньому до

понесення Банком юридичних санкцій, фінансових збитків або втрати репутації.

Комплаєнс-ризик – імовірність виникнення збитків/санкцій, додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів або втрати репутації внаслідок невиконання банком вимог законодавства, нормативно-правових актів, ринкових стандартів, правил доброчесної конкуренції, правил корпоративної етики, виникнення конфлікту інтересів, а також внутрішньобанківських документів.

Контроль комплаєнс-ризиків – систематичне та постійне здійснення заходів з контролю рівня виявлених (ідентифікованих) комплаєнс-ризиків, притаманних діяльності/функціоналу відповідного підрозділу/працівника Банку, з метою недопущення перевищення рівня комплаєнс-ризиків над затвердженим лімітом ризик-апетиту до комплаєнс-ризиків.

Культура управління ризиками – дотримання визначених Банком принципів, правил, норм Банку, спрямованих на поінформованість усіх працівників Банку щодо прийняття ризиків та управління ризиками.

Напрямок діяльності Банку – окремий вид діяльності Банку, який представлений сукупністю пов'язаних між собою банківських процесів для надання послуг, здійснення операцій та забезпечення функціонування Банку в цілому.

Органи управління Банку – Наглядова рада Банку і Правління Банку.

Підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс) (підрозділ комплаєнс) – структурний підрозділ Банку, який забезпечує виконання функцій з управління комплаєнс-ризиком.

Ризик – імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання доходів, або невиконання стороною договірних зобов'язань унаслідок впливу негативних внутрішніх та зовнішніх факторів.

Система управління комплаєнс-ризиком – сукупність належним чином задокументованих і затверджених політик, методик і процедур управління комплаєнс-ризиком, які визначають порядок дій, спрямованих на здійснення систематичного виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування та пом'якшення комплаєнс-ризиків на всіх організаційних рівнях.

Управління комплаєнс-ризиком – систематичний та регулярний процес виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування та пом'якшення комплаєнс-ризиків на всіх організаційних рівнях та на всіх лініях захисту системи управління комплаєнс-ризиком Банку та застосування заходів управлінського впливу.

- 2.2. Терміни, які не визначені у даному розділі, використовуються в значеннях, визначених Положенням №64, Законом України "Про банки і

банківську діяльність", іншими Законами України та нормативно-правовими актами Національного банку.

3. Мета, завдання та принципи управління комплаєнс-ризиком

- 3.1. Метою управління комплаєнс-ризиком** є забезпечення здійснення Банком своєї діяльності з дотриманням вимог законодавства, нормативно-правових актів Національного банку, ринкових стандартів, правил добросовісної конкуренції, правил корпоративної етики, ВНД Банку, а також ефективного управління ризиками, пов'язаними з конфліктом інтересів.
- 3.2. Цілями в реалізації системи управління комплаєнс-ризиком є:**
- запобігання збитків/санкцій, додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів, або втрат репутації внаслідок невиконання Банком вимог законодавства, нормативно-правових актів, ринкових стандартів, правил добросовісної конкуренції або мінімізація впливу зазначених негативних факторів на Банк; •
 - забезпечення дотримання вимог внутрішніх нормативних і розпорядчих документів Банку;
 - забезпечення належного управління ситуаціями конфлікту інтересів: недопущення зловживанням даними ситуаціями, мінімізація наслідків від реалізації подій, пов'язаних з конфліктом інтересів;
 - забезпечення виконання вимог з корпоративної етики в т.ч. сумлінного інформування власників (акціонерів) та їх уповноважених осіб щодо ключових напрямів діяльності Банку, справедливого ставлення до клієнтів і забезпечення сумлінного підходу при їх консультуванні.
- 3.3. Завдання управління комплаєнс-ризиком:**
- своєчасне виявлення, вимірювання, моніторинг, контроль, звітування та вжиття заходів з метою обмеження та мінімізації ризику застосування до Банку юридичних санкцій, виникнення фінансових збитків або втрати репутації;
 - відповідність діяльності Банку вимогам законодавства України, органів державного регулювання та контролю;
 - відповідність діяльності Банку внутрішнім правилам та процедурам, рішенням органів управління Банку;
 - недопущення виникнення в діяльності Банку конфліктів інтересів;
 - недопущення використання послуг Банку в протиправних цілях, виявлення і запобігання проведенню фінансових операцій, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;
 - недопущення подання недостовірної фінансової, статистичної та управлінської звітності;

- недопущення злочинів у сфері службової діяльності, злочинів у сфері господарської діяльності, порушення санкцій;
- недопущення фактів неконкурентної практики, хабарництва, корупції, порушення прав споживачів фінансових послуг;
- стабільна позитивна репутація Банку.

3.4. **Принципи управління комплаєнс-ризиком.**

3.3.1. **Відповідальність керівників Банку** – Наглядова рада та Правління Банку є головними органами, які відповідають і забезпечують належне дотримання Банком чинного законодавства України, нормативно-правових актів НБУ та внутрішніх документів Банку. Наглядова рада Банку визначає загальну стратегію розвитку Банку, забезпечує функціонування системи внутрішнього контролю та комплаєнс, затверджує основні напрямки управління комплаєнс-ризиком, здійснює загальний нагляд за функціонуванням системи управління комплаєнс-ризиками, в межах повноважень, наданих чинним законодавством України, Статутом та внутрішніми документами Банку. Правління Банку здійснює загальне керівництво процесом управління комплаєнс-ризиком та забезпечує організацію системи комплаєнс-контролю. Голова Правління несе загальну відповідальність за стан комплаєнс у Банку.

3.3.2. **Ефективність** – забезпечення об'єктивної оцінки комплаєнс-ризиків в Банку та повноти заходів щодо управління комплаєнс-ризиком з оптимальним використанням фінансових ресурсів, персоналу та інформаційних систем щодо управління комплаєнс-ризиком в Банку. Ефективне управління комплаєнс-ризиками включає:

- визначення стратегічних цілей управління комплаєнс-ризиками.
- визначення завдань комплаєнс та напрямків діяльності, які охоплюватиме комплаєнс.
- розробку та імплементацію процесу управління комплаєнс-ризиками.
- контроль за процесом управління комплаєнс-ризиками та його постійне удосконалення.
- консультування підрозділом комплаєнс керівництва та працівників з питань комплаєнс.
- навчання персоналу з питань комплаєнс.
- виявлення, оцінку та аналіз комплаєнс-ризиків, розробку та вжиття заходів, спрямованих на їх мінімізацію.

3.3.3. **Своєчасність** – забезпечення своєчасного (на ранній стадії) виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування та пом'якшення комплаєнс-ризиків на всіх організаційних рівнях.

3.3.4. **Структурованість** – чіткий розподіл функцій, обов'язків і повноважень з управління комплаєнс-ризиком між усіма структурними підрозділами та працівниками Банку, задіяними в управлінні комплаєнс-ризиком, та їх відповідальності згідно з таким розподілом. Дотримання законодавчих актів, регуляторних вимог, ринкових стандартів, а також внутрішніх

документів Банку, у тому числі принципів етики та поведінки є обов'язком кожного працівника Банку. Обов'язки всіх учасників системи комплаєнс-контролю чітко визначаються та розподіляються, а також включаються в систему внутрішнього контролю. У залежності від функціональних обов'язків, виходячи із принципу трьох ліній захисту, усі працівники та підрозділи Банку, підрозділ комплаєнс та керівництво Банку мають права, повноваження та обов'язки з комплаєнс відповідно до чинного законодавства України, нормативно-правових актів Національного банку України, цієї Політики, положень про відповідні підрозділи, посадових інструкцій та інших внутрішніх документів Банку.

- 3.3.5. **Розмежування обов'язків** (відокремлення функції контролю від здійснення операцій в Банку) – уникнення ситуації, за якої одна й та сама особа здійснює операції в Банку та виконує функції комплаєнс-контролю.
- 3.3.6. **Усебічність та комплексність** – охоплення всіх видів діяльності Банку на всіх організаційних рівнях та в усіх його структурних підрозділах, оцінка взаємного впливу комплаєнс-ризиків.
- 3.3.7. **Пропорційність** – відповідність системи управління комплаєнс-ризиком бізнес-моделі Банку, рівню складності та обсягу операцій, що здійснюються Банком та його ринковій позиції;
- 3.3.8. **Незалежність** – свобода від обставин, що становлять загрозу для неупередженого виконання головним комплаєнс-менеджером та підрозділом комплаєнс своїх функцій, що полягає в наступному:
 - офіційний статус керівника підрозділу комплаєнс, на якого покладається відповідальність за координацію управління комплаєнс-ризиком в межах його функціональних обов'язків, що передбачає організаційне закріплення посади керівника підрозділу комплаєнс, визначення його повноважень та забезпечення незалежності;
 - підпорядкування підрозділу комплаєнс по вертикалі керівнику, який не є одночасно керівником бізнес-підрозділів;
 - забезпечення підрозділу комплаєнс необхідними ресурсами для здійснення повноважень (людськими, матеріальними, управлінськими, інформаційними, технічними);
 - можливість доступу до будь-якої інформації Банку, якщо така інформація необхідна працівникам підрозділу комплаєнс для виконання ними своїх функцій;
 - можливість планувати діяльність підрозділу комплаєнс у довгостроковій перспективі;
 - здійснення підрозділом комплаєнс послідовного контролю за діяльністю підрозділів Банку у межах своєї компетенції;
 - доступність для кожного співробітника звернутися до підрозділу комплаєнс;

- відсутність конфлікту інтересів у персоналу між функціональними обов'язками та обов'язками з комплаєнс на всіх рівнях управління.
- 3.3.9. **Конфіденційність** – обмеження доступу до інформації, яка має бути захищеною від несанкціонованого доступу (ознайомлення),
- 3.3.10. **Прозорість** – оприлюднення Банком інформації щодо системи управління комплаєнс-ризиками та профілю комплаєнс-ризиків.
- 3.3.11. **Ескалація** – усі питання щодо комплаєнс, які виникають у діяльності працівників та підрозділів Банку, доводяться до відома працівників підрозділу комплаєнс та/або головного комплаєнс-менеджера. У разі необхідності, окремі з них доводяться до керівництва та органів управління Банку у порядку, встановленому ВНД.
- 3.3.12. **Підконтрольність** – ефективність системи управління комплаєнс-ризиком регулярно перевіряється, контролюється та оцінюється відділом внутрішнього аудиту відповідно до затвердженого плану проведення перевірок. При здійсненні таких перевірок забезпечується дотримання принципу незалежності.

4. Організаційна структура процесу управління комплаєнс-ризиком

- 4.1. Банк створює організаційну структуру процесу управління комплаєнс-ризиком із забезпеченням чіткого розподілу функцій, обов'язків і повноважень з управління комплаєнс-ризиком між усіма учасниками процесу управління комплаєнс-ризиком, їх повноваження, порядок взаємодії та передбачає їх відповідальність згідно з таким розподілом.
- 4.1.1. Організаційна структура системи управління комплаєнс-ризиком враховує необхідність забезпечення взаємозаміни працівників в разі тимчасової відсутності певного працівника або його звільнення, з метою запобігання негативного впливу на ефективність функціонування системи управління комплаєнс-ризиком.
- 4.1.2. Банк забезпечує наявність достатньої кількості кваліфікованих і досвідчених працівників виходячи з потреб організаційної структури системи управління комплаєнс-ризиком.
- 4.1.3. Банк визначає функції, обов'язки, повноваження та відповідальність осіб, задіяних у процесі управління комплаєнс-ризиком, у їх посадових інструкціях, інших ВНД.
- 4.1.4. Банк визначає механізми та відповідальних осіб за належне забезпечення обміном інформацією між окремими структурними підрозділами Банку, працівниками Банку на всіх організаційних рівнях.
- 4.1.5. Ефективність системи управління комплаєнс-ризиком забезпечується належним функціонуванням трьох ліній захисту з чітко визначеними сферами відповідальності за управління комплаєнс-ризиком.
- 4.1.5.1. **Перша лінія захисту** – на рівні бізнес-підрозділів та підрозділів підтримки діяльності Банку. Ці підрозділи приймають комплаєнс-ризиків та несуть відповідальність за них, здійснюють поточне управління

ризиками і подають звіти щодо поточного управління такими ризиками у відповідності до вимог ВНД Банку з питань управління ризиками.

4.1.5.2. Друга лінія захисту – на рівні підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс), який забезпечує виконання функцій з управління комплаєнс-ризиком та забезпечує впевненість керівників Банку, що впроваджені першою лінією захисту заходи з контролю та управління комплаєнс-ризиком були розроблені та функціонують належним чином.

4.1.5.3. Третя лінія захисту – на рівні відділу внутрішнього аудиту, який забезпечує оцінку наявності та адекватності системи комплаєнс-контролю та системи управління комплаєнс-ризиками (її достатності та ефективності).

5. Повноваження та відповідальність суб'єктів управління комплаєнс-ризиком

5.1. Суб'єктами управління комплаєнс-ризиком в Банку є:

- Наглядова рада Банку;
- комітет Наглядової ради з управління ризиками;
- Правління Банку, комітети Правління, інші колегіальні органи Банку;
- структурні підрозділи – бізнес-підрозділи та підрозділи підтримки діяльності Банку;
- підрозділ з управління ризиками та головний ризик-менеджер ;
- підрозділ комплаєнс та головний комплаєнс-менеджер;
- відділ внутрішнього аудиту.

5.2. **Наглядова рада Банку** несе відповідальність за створення ефективного процесу управління комплаєнс-ризиком в Банку.

Наглядова рада Банку для реалізації своїх завдань щодо управління комплаєнс-ризиком виконує такі функції:

- забезпечує функціонування та контроль за ефективністю системи управління комплаєнс-ризиками;
- затверджує внутрішньобанківські документи з питань управління комплаєнс-ризиками та здійснює контроль за їх упровадженням, дотриманням та своєчасним оновленням (актуалізацією);
- призначає та звільняє головного комплаєнс-менеджера;
- затверджує фінансове забезпечення (бюджет) підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс), установлює розмір винагороди головному комплаєнс-менеджеру та здійснює контроль за їх виконанням/дотриманням;
- установлює випадки накладання заборони (вето) головним комплаєнс-менеджером на рішення Правління Банку, комітетів, інших колегіальних органів;
- визначає характер, формат та обсяги інформації про ризики, розглядає управлінську звітність про комплаєнс-ризики та, у випадку необхідності,

невідкладно приймає рішення щодо застосування адекватних заходів для пом'якшення ризиків;

- вживає заходи щодо запобігання виникненню конфліктів інтересів та сприянню їх урегулюванню;
- виконує інші функції у відповідності до законодавства, Статуту Банку та Положення про Наглядову раду Банку.

5.3. **Комітет Наглядової ради Банку з управління ризиками** з метою забезпечення ефективності функціонування системи управління комплаєнс-ризиком виконує такі функції:

- надає рекомендації, консультації, пропозиції Наглядовій раді Банку з питань управління комплаєнс-ризиком для прийняття нею рішень;
- здійснює моніторинг за дотриманням Банком встановленого рівня ризик-апетиту щодо комплаєнс-ризиків;
- здійснює моніторинг впровадження стратегії та політики управління ризиками;
- здійснює контроль за виконанням головним комплаєнс-менеджером, підрозділом комплаєнс покладених на них функцій;
- бере участь у розробленні ВНД Банку щодо комплаєнс-ризиків;
- контролює стан виконання заходів щодо оперативного усунення недоліків у функціонуванні системи управління комплаєнс-ризиком, виконання рекомендацій і зауважень відділу внутрішнього аудиту, зовнішніх аудиторів, Національного банку та інших контролюючих органів;
- подає Наглядовій раді Банку не рідше одного разу на квартал звіти про виконання покладених на нього функцій;
- забезпечує виконання інших функцій та повноважень з питань управління ризиками, визначених Наглядовою радою Банку.

5.4. **Правління Банку** забезпечує виконання завдань, рішень Наглядової ради Банку щодо впровадження системи управління комплаєнс-ризиком, включаючи Політику управління комплаєнс-ризиком, процедури та методи ефективного управління комплаєнс-ризиком. Правління Банку визнає та виконує вимоги щодо незалежного виконання обов'язків головним комплаєнс-менеджером, підрозділом комплаєнс, і не втручається у виконання ними своїх обов'язків.

Правління Банку для реалізації своїх завдань щодо управління комплаєнс-ризиком виконує такі функції:

- реалізує затверджену Наглядовою радою Банку Політику управління комплаєнс-ризиком, забезпечує впровадження процедур виявлення, оцінки, контролю та моніторингу комплаєнс-ризиків;
- забезпечує інформування Наглядової ради Банку про показники діяльності Банку та про будь-яке погіршення фінансового стану Банку або про загрозу такого погіршення, про рівень комплаєнс-ризиків, що виникають у процесі діяльності Банку;

- забезпечує розроблення ВНД Банку з питань управління комплаєнс-ризиком, затвердження яких віднесене до компетенції Наглядової ради, а також затверджує ВНД Банку з питань управління комплаєнс-ризиком, затвердження яких віднесене до повноважень Правління;
- забезпечує підготовку та надання Наглядовій раді управлінської звітності щодо комплаєнс-ризиків, на який наражається Банк, включаючи інформацію щодо нових видів продуктів чи значних змін у діяльності Банку;
- забезпечує підготовку та надання Наглядовій раді пропозицій щодо необхідності внесення змін до Політики управління комплаєнс-ризиком;
- забезпечує контроль за доведенням до відома відповідних структурних підрозділів і працівників Банку інформації про внесені зміни до Політики управління комплаєнс-ризиком, інших ВНД Банку з питань управління комплаєнс-ризиком;
- розробляє заходи щодо оперативного усунення недоліків у функціонуванні системи управління комплаєнс-ризиком, виконання рекомендацій та зауважень за результатами оцінки комплаєнс-ризиків, перевірок відділу внутрішнього аудиту, зовнішніх аудиторів і наглядових органів;
- забезпечує адміністративну підтримку виконання головним комплаєнс-менеджером, підрозділом комплаєнс покладених на них функцій (забезпечує організацію їх робочого процесу, видає розпорядчі документи для реалізації рішень Наглядової ради Банку);
- виконує інші функції у відповідності до законодавства, Статуту Банку та Положення про Правління Банку.

5.5. **Структурні підрозділи** – бізнес-підрозділи та підрозділи підтримки діяльності Банку (учасники першої лінії захисту) здійснюють банківські операції та забезпечують їх підтримку, залучені в процес ідентифікації, оцінки та моніторингу ризиків, виконують вимоги внутрішніх нормативних документів щодо управління ризиками, а також враховують рівень ризику при здійсненні операцій.

Структурні підрозділи для реалізації своїх завдань щодо управління комплаєнс-ризиком виконують такі функції:

- здійснюють контроль за дотриманням порядку прийняття рішень про здійснення операцій;
- здійснюють контроль за дотриманням законодавчих актів та ВНД Банку під час проведення операцій;
- здійснюють контроль за повним, своєчасним і достовірним відображенням операцій у бухгалтерському обліку та звітності;
- здійснюють контроль за збереженням майна Банку;
- здійснюють оцінку економічності та ефективності операцій, що проводяться у Банку;
- здійснюють ідентифікацію ризиків, притаманних діяльності підрозділу;

- повідомляють про виявлення комплаєнс-ризиків підрозділ комплаєнс у відповідності до вимог ВНД Банку та посадових інструкцій працівників підрозділів;
- надають звіти до підрозділу комплаєнс щодо функціонування системи внутрішнього контролю у відповідності до вимог, які зазначені у відповідних нормативно-правових актах Національного банку, ВНД Банку;
- надають пропозиції до підрозділу комплаєнс щодо функціонування системи управління комплаєнс-ризиком.

5.6. **Підрозділ комплаєнс** (друга лінія захисту) забезпечує дотримання Банком законодавства, регуляторних вимог, ринкових стандартів, внутрішніх документів, у тому числі етичних стандартів та правил поведінки, здійснює координацію роботи з питань управління комплаєнс-ризиком між структурними підрозділами Банку.

5.6.1. Підрозділ комплаєнс є незалежним підрозділом контролю, та здійснює впровадження дієвої та ефективної системи управління комплаєнс-ризиками. Підрозділ комплаєнс очолює головний комплаєнс-менеджер.

5.6.2. На підрозділ комплаєнс покладається виконання наступних функцій:

- забезпечення організації контролю за дотриманням Банком норм законодавства, ВНД Банку та відповідних стандартів професійних об'єднань, дія яких поширюється на Банк;
- забезпечення моніторингу змін у законодавстві та відповідних стандартах професійних об'єднань, дія яких поширюється на Банк, та здійснення оцінки впливу таких змін на процеси та процедури, запроваджені в Банку, а також забезпечення контролю за імплементацією відповідних змін у внутрішньобанківські документи;
- забезпечення контролю за комплаєнс-ризиком, що виникає у взаємовідносинах Банку з клієнтами та контрагентами, з метою запобігання участі та/або використання Банку в незаконних операціях;
- забезпечення управління ризиками, пов'язаними з конфліктом інтересів, що можуть виникати на всіх рівнях організаційної структури Банку, прозорості реалізації процесів Банку;
- забезпечення організації контролю за дотриманням Банком вимог щодо своєчасності та достовірності фінансової та статистичної звітності;
- здійснення на регулярній основі контролю за відсутністю конфлікту інтересів між керівниками Банку та суб'єктом оціночної діяльності;
- забезпечення організації контролю за захистом персональних даних відповідно до законодавства України;
- надання роз'яснень, консультацій керівникам Банку на їх запити з питань контролю за дотриманням Банком законодавства України та відповідних стандартів професійних об'єднань, дія яких поширюється на Банк;

- забезпечення проведення навчання та обізнаності працівників Банку щодо дотримання норм законодавства, відповідних стандартів професійних об'єднань, дія яких поширюється на Банк, культури управління ризиками, враховуючи Кодекс етики (поведінки) Банку;
- забезпечення функціонування системи управління ризиками шляхом здійснення своєчасного виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування і надання рекомендацій щодо пом'якшення комплаєнс-ризиків;
- забезпечення організації контролю за відповідністю процесів щодо управління проблемними активами законодавству України та ВНД Банку;
- забезпечення контролю за дотриманням Банком норм щодо визначення переліку пов'язаних з Банком осіб для забезпечення цілісності та повноти процесу ідентифікації пов'язаних з Банком осіб і контролю за операціями з ними;
- підготовка висновків щодо комплаєнс-ризиків, який притаманний новим продуктам та значним змінам у діяльності Банку, до моменту їх запровадження для прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень;
- підготовка висновків стосовно комплаєнс-ризиків для ухвалення кредитних рішень щодо кредитів пов'язаним із Банком особам;
- здійснення контролю за відповідністю системи компенсацій та відшкодування, що запроваджена в Банку, а також процедур притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників Банку, вимогам законодавства України;
- підготовка звітів щодо комплаєнс-ризиків;
- обчислення профілю комплаєнс-ризиків;
- розроблення, прийняття участі у розробленні ВНД Банку щодо управління ризиками, які обов'язкові до впровадження у Банку відповідно до нормативно-правових актів НБУ та контроль їх дотримання;
- прийняття участі у дослідженні подій внутрішнього та зовнішнього шахрайства;
- створення та ведення Реєстру внутрішніх нормативних документів Банку, підтримка його актуальності;
- інші функції, визначені Положенням про підрозділ комплаєнс.

5.6.3. Головний комплаєнс-менеджер несе відповідальність за виконання Підрозділом комплаєнс покладених на нього функцій. Функції, повноваження, права та обов'язки, відповідальність, кваліфікаційні вимоги до головного комплаєнс-менеджера та працівників підрозділу комплаєнс визначені у цій Політиці, Положенні про підрозділ комплаєнс, посадових інструкціях та інших ВНД Банку.

5.7. Підрозділ з управління ризиками (друга лінія захисту) – забезпечує управління суттєвими ризиками Банку (окрім комплаєнс-ризиків). Взаємодіє з підрозділом комплаєнс в процесі управління суттєвими ризиками Банку; розробці ВНД Банку з питань управління ризиками; відповідає за ведення Базу подій операційного ризику (Журнал подій та інцидентів), до якого обов'язково вносяться дані щодо подій комплаєнс-ризиків.

5.8. **Відділ внутрішнього аудиту** (третя лінія захисту) здійснює незалежну та об'єктивну оцінку ефективності функціонування системи управління комплаєнс-ризиком.

Відділ внутрішнього аудиту для реалізації своїх завдань щодо управління комплаєнс-ризиком виконує такі функції:

- перевіряє та оцінює процеси, які забезпечують діяльність Банку, у тому числі ті, що несуть потенційний ризик;
- перевіряє наявність, оцінює ефективність та адекватність роботи системи управління комплаєнс-ризиком, внутрішнього контролю, процесів управління Банком, відповідність цих систем та процесів видам та обсягам здійснюваних Банком операцій;
- перевіряє правильність ведення та достовірність бухгалтерського обліку, інформації, фінансової та іншої звітності, що складається Банком, їх повноту та вчасність надання, у тому числі до Національного банку, органів державної влади, які в межах компетенції здійснюють нагляд за діяльністю Банку;
- здійснює незалежну оцінку впровадженої керівництвом Банку системи контролю, зокрема щодо дотримання керівниками та працівниками Банку, що забезпечують надання банківських та інших фінансових послуг, вимог законодавства України, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку та ВНД Банку, виконання професійних обов'язків і правил, що встановлені Статутом Банку та ВНД Банку; виявлення та аналізу фактів порушень працівниками Банку вимог чинного законодавства України, стандартів професійної діяльності, ВНД Банку, які регулюють діяльність Банку;
- виявляє та перевіряє випадки перевищення повноважень посадовими особами Банку, а також виникнення конфлікту інтересів у Банку.

6. Порядок взаємодії суб'єктів управління комплаєнс-ризиком

6.1. Взаємодія підрозділів Банку з питань управління комплаєнс-ризиками, будується з урахуванням моделі трьох ліній захисту.

6.1.1. Наглядова рада Банку забезпечує стратегічне управління системою комплаєнс-ризиків, створення незалежного підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс).

6.1.2. Правління Банку забезпечує виконання завдань, рішень Наглядової ради Банку по впровадженню системи управління комплаєнс-ризиками.

- 6.1.3. Структурні підрозділи (перша лінія захисту) приймають ризики та несуть відповідальність за них, здійснюють поточне управління комплаєнс-ризиками та звітують щодо поточного управління ризиками.
- 6.1.4. Підрозділ комплаєнс (друга лінія захисту) забезпечує виконання функцій з контролю за двома основними напрямками:
- регуляторний контроль – контроль виконання Банком вимог законодавства, нормативно-правових актів, ринкових стандартів, а також внутрішньобанківських документів Банку;
 - деонтологія – контроль дотримання вимог корпоративної етики, управління конфліктом інтересів.
- 6.1.5. Відділ внутрішнього аудиту (третя лінія захисту) здійснює оцінку ефективності системи управління комплаєнс-ризиком.
- 6.2. Підрозділ комплаєнс в рамках покладених на нього завдань взаємодіє з усіма підрозділами Банку. Така взаємодія здійснюється шляхом взаємного обміну інформацією, надання погоджень, повідомлень, клопотань, запитів та відповідей на запити, висновків, рекомендацій, участі у нарадах, засіданнях колегіальних органів Банку, робочих групах, комісіях тощо.
- 6.3. Підрозділ комплаєнс взаємодіє з підрозділом з управління ризиками в частині управління операційним ризиком, при розробці ВНД з питань управління ризиками, у процесі моніторингу системи внутрішнього контролю.
- 6.4. Підрозділ комплаєнс, за погодженням з керівниками відповідних структурних підрозділів чи керівництвом Банку, може залучати фахівців цих підрозділів для виконання окремих завдань з питань управління комплаєнс-ризиками.
- 6.5. При взаємодії структурних підрозділів Банку з підрозділом комплаєнс запити підрозділу комплаєнс підлягають задоволенню в повній мірі з дотриманням строків, передбачених у відповідному запиті.
- 6.6. Висновки та рекомендації підрозділу комплаєнс щодо пом'якшення/уникнення комплаєнс-ризиків носять директивний характер і є обов'язковими до виконання структурними підрозділами Банку.
- 6.7. Структурні підрозділи, які безпосередньо пов'язані з виконанням бізнес-процесу, при виявленні інциденту/події, що призвели/можуть призвести до виникнення комплаєнс-ризиків, надають інформацію підрозділу комплаєнс щодо виявлених інцидентів/подій шляхом направлення засобами внутрішньої корпоративної пошти повідомлення про подію.
- 6.8. Керівники всіх структурних підрозділів Банку забезпечують конфіденційність та нерозголошення наданої або отриманої інформації (факту надання/отримання інформації) при взаємодії з підрозділом комплаєнс, зокрема при проведенні дослідження неприйнятної поведінки/порушень у діяльності Банку, конфлікту інтересів тощо.

- 6.9. Порядок та процедури взаємодії суб'єктів управління комплаєнс-ризиком визначається у ВНД Банку.
- 6.10. Для ефективної взаємодії (співпраці) на всіх організаційних рівнях Банк визначає ризик-координаторів комплаєнс-ризиків із числа керівників структурних підрозділів першої лінії захисту, відповідальних за:
- впровадження механізмів виявлення, оцінювання та управління комплаєнс-ризиком на рівні підпорядкованих структурних підрозділів та вжиття відповідних узгоджених управлінських заходів;
 - звітування на регулярній основі щодо комплаєнс-ризиків та своєчасність подання інформації при здійсненні такого звітування;
 - комплаєнс-ризиків, прийняті структурними підрозділами;
 - забезпечення взаємозаміни працівників з метою уникнення негативного впливу на ефективність функціонування системи управління ризиками у разі тимчасової відсутності / звільнення працівника в підпорядкованому підрозділі;
 - забезпечення постійного моніторингу та своєчасної актуалізації внутрішньобанківських документів на предмет їх відповідності вимогам чинного законодавства;
 - належне забезпечення обміном інформацією між підпорядкованими структурним підрозділом та підрозділом комплаєнс;
 - моніторинг виконання планів заходів пом'якшення/уникнення комплаєнс-ризиків, виконання рекомендацій підрозділу комплаєнс;
 - моніторинг динаміки ключових індикаторів ризику, притаманних діяльності підпорядкованих підрозділів на регулярній основі;
 - виявлення сфер концентрації комплаєнс-ризиків в функціоналі підпорядкованих структурних підрозділів;
 - впровадження негайних коригуючих дій з метою зниження рівня комплаєнс-ризиків у випадку перевищення/ наближення до перевищення рівня апетиту до комплаєнс-ризиків та невідкладне інформування підрозділу комплаєнс про такі перевищення / наближення до перевищення;
 - інформування підрозділу комплаєнс про нові та/або значні зміни в існуючих функціях / діяльності підпорядкованих підрозділів.

7. Компоненти системи управління комплаєнс-ризиком

- 7.1. Система управління комплаєнс-ризиком Банку є складовою системи внутрішнього контролю Банку та передбачає взаємозв'язок наступних компонентів:
- внутрішнє середовище (організаційна структура, культура управління комплаєнс-ризиками, документування процедур, навчання персоналу);
 - ідентифікація та оцінка комплаєнс-ризиків;
 - контрольна діяльність;

- інформаційний обмін;
 - моніторинг та звітність.
- 7.2. **Організаційна структура** управління комплаєнс-ризиком будується виходячи з концепції трьох ліній захисту, функції та повноваження яких у сфері комплаєнс визначаються цією Політикою та іншими внутрішніми документами Банку.
- 7.3. **Культур управління комплаєнс-ризиком** забезпечується шляхом створення органами управління Банку необхідної атмосфери (tone at the top), а саме:
- визначення та дотримання корпоративних цінностей, а також здійснення нагляду за дотриманням таких цінностей;
 - забезпечення розуміння як керівниками Банку, так і іншими працівниками Банку їх ролі під час управління комплаєнс-ризиками з метою досягнення цілей діяльності Банку, а також відповідальності за порушення встановленого рівня ризик-апетиту;
 - просування обізнаності щодо ризиків шляхом забезпечення систематичного інформування всіх підрозділів Банку про стратегію, політику, процедури з управління ризиками та заохочення до вільного обміну інформацією і критичної оцінки прийняття ризиків банком;
 - отримання підтверджень, що керівники та інші працівники банку, проінформовані про дисциплінарні санкції або інші дії, які застосовуватимуться до них у разі неприйнятної поведінки/порушення в діяльності банку.
- 7.3.1. З метою визначення корпоративних цінностей Банком розроблено:
- Кодекс поведінки (етики);
 - Антикорупційну політику;
 - Політику запобігання та управління конфліктами інтересів;
 - Положення про механізм конфіденційного повідомлення про неприйнятну поведінку/ порушення в діяльності Банку;
 - Порядок дослідження випадків неприйнятної поведінки та порушень в діяльності Банку.
- 7.4. **Внутрішні документи Банку** (методологія) з питань управління комплаєнс-ризиками повинна містити основні принципи, якими має керуватись керівництво Банку та його працівники, а також роз'яснювати основні процеси, згідно з якими проходить визначення та управління комплаєнс-ризиком на всіх рівнях управління Банку.
- 7.4.1. Підрозділ комплаєнс забезпечує розробку та доведення до працівників Банку методології з питань управління комплаєнс-ризиками, в тому числі внутрішніх документів та процедур, що передбачає:
- деталізацію у внутрішніх нормативних документах Банку процесів, що є складовими управління комплаєнс-ризиками;
 - чітке визначення та донесення до працівників Банку їх ролі, функцій, обов'язків та відповідальності у сфері управління комплаєнс-ризиками;

- використання технологічних переваг для доопрацювання, удосконалення та оновлення всіх форм, процесів та процедур управління комплаєнс-ризиками.
- 7.5. **Навчання** є важливою складовою управління комплаєнс-ризиками, оскільки керівництво Банку та працівники підрозділу комплаєнс повинні донести інформацію щодо необхідності дотримання комплаєнс в Банку до кожного працівника та надавати постійну інформаційну підтримку з питань управління комплаєнс-ризиками.
- 7.5.1. Проведення навчання може здійснюватися працівниками підрозділу комплаєнс самостійно або із залученням працівників підрозділу по роботі з персоналом та /або інших структурних підрозділів Банку.
- 7.5.2. Метою навчання з питань комплаєнс є:
- донесення ключової актуальної та релевантної інформації щодо встановлених норм, правил, процедур та їх оновлення, а також стосовно наявних випадків комплаєнс-порушень;
 - оцінка на постійній основі якості та ефективності навчальних заходів та програм в сфері управління комплаєнс-ризиками.
- 7.5.3. Працівники підрозділу комплаєнс забезпечують навчання працівників Банку, в сферу функціональних обов'язків яких прямо або опосередковано входить функція управління комплаєнс-ризиками.
- 7.6. **Ідентифікація та оцінка** комплаєнс-ризиків здійснюється за допомогою визначеної та доведеної до власників ризиків методології ідентифікації та оцінки комплаєнс-ризиків, шкали оцінки комплаєнс-ризиків та надання консультацій і проведення навчання підрозділом комплаєнс щодо оцінки комплаєнс-ризиків. Методологія визначає основні дії та вимоги, які застосовуються підрозділами-власниками ризиків для виявлення, аналізу, документування та управління комплаєнс-ризиками.
- 7.6.1. Шкала оцінки ризиків є тим інструментом, який дозволяє підрозділам-власникам комплаєнс-ризиків здійснювати документування та оцінку ризиків, а також забезпечувати вимірювання ризиків в прогресі, що дає можливість ефективно управляти ними.
- 7.6.2. Консультаційна складова процесу оцінки комплаєнс-ризиків присутня у всіх процесах та на всіх етапах роботи з комплаєнс-ризиками. Вона є тим інструментом, який забезпечує розуміння власником ризику процесу та результату оцінки комплаєнс-ризиків, а також надає спеціалізовану допомогу та підтримку для підвищення ефективності управління комплаєнс-ризиками.
- 7.7. **Контрольна діяльність** полягає у розробці та вжитті заходів щодо зниження та/або усунення комплаєнс-ризиків. Це процес, спрямований на запровадження належних контролів з метою попередження або мінімізації комплаєнс-ризиків, який передбачає наступне:

- забезпечення належного, усебічного, об'єктивного та своєчасного аналізу (розслідування) виявлених порушень та/або комплаєнс-інцидентів;
- розробка всіх можливих та необхідних коригуючих заходів за результатами виявлених порушень;
- вжиття достатніх та необхідних заходів, в тому числі застосування заходів впливу (притягнення до відповідальності) за результатами виявлених порушень.

- 7.7.1. **Інформування про події комплаєнс-ризик** є обов'язком кожного співробітника. Структурні підрозділи, які безпосередньо пов'язані з виконанням бізнес-процесу, при виявленні інциденту/події, що призвели (можуть призвести) до виникнення комплаєнс-ризик, надають інформацію підрозділу комплаєнс щодо виявлених інцидентів/подій за допомогою повідомлення про подію одним із способів, визначених внутрішніми нормативними документами Банку. Структурні підрозділи Банку зобов'язані забезпечувати повноту, своєчасність і послідовність процесу збору та реєстрації даних про події комплаєнс-ризик.
- 7.7.2. Для інформування про неприйнятну поведінку та інші порушення в діяльності Банку запроваджена система надання повідомлень про неприйнятну поведінку/порушень в діяльності Банку (Whistleblowing system), яка дає змогу кожному співробітнику надати повідомлення, в тому числі і анонімно, без побоювань настання негативних наслідків через надання таких повідомлень.
- 7.7.3. Усі надані повідомлення повинні бути належним чином зафіксовані, оброблені та стосовно них мають бути вжиті заходи щодо попередження/мінімізації/усунення негативних наслідків, які виникли та/або можуть виникнути через такі порушення.
- 7.7.4. Підрозділ комплаєнс повинен забезпечити функціонування в Банку адекватної та ефективної системи надання повідомлень (в тому числі і анонімних) про порушення, а також відповідне реагування та вжиття заходів щодо таких порушень.
- 7.7.5. Ескалація подій комплаєнс-ризик. Підрозділ комплаєнс забезпечує моніторинг фактів, що свідчать про реалізацію подій комплаєнс-ризик в Банку. У разі виникнення суттєвих подій комплаєнс-ризик, які приводять/можуть привести до високого рівня комплаєнс-ризик, головний комплаєнс-менеджер засобами корпоративної електронної пошти інформує Голову комітету з управління ризиками Наглядової ради не пізніше наступного робочого дня після виявлення такої події.
- 7.8. **Моніторинг комплаєнс-ризиків** є постійним процесом, який дає можливість підрозділам-власникам комплаєнс-ризиків перевірити чи працюють розроблені ними заходи належним чином, виявити нові ризики або визначити зміни в існуючих ризиках.

- 7.8.1. Моніторинг повинен здійснюватися на регулярній основі та охоплювати наступне:
- моніторинг процесів та операцій, в яких можливе виникнення комплаєнс-ризиків, з метою запровадження належних та ефективних комплаєнс-контролів;
 - перегляд документів та процедур з питань управління комплаєнс-ризиком, здійснення моніторингу комплаєнс-ризиків на регулярній основі;
 - запровадження достатніх та адекватних процедур і стандартів моніторингу відповідно до потреб та цілей Банку, діяльності його підрозділів, а також перебігу бізнес процесів;
 - розробка та запровадження плану моніторингу суттєвих комплаєнс-ризиків.
- 7.8.2. При здійсненні моніторингу, підрозділ комплаєнс залучає працівників підрозділів Банку, в діяльності яких в процесі моніторингу виявлено комплаєнс-ризик, які не були виявлені та оцінені раніше для встановлення причин та наслідків комплаєнс-ризиків, розробки коригуючих дій та встановлення контролів.
- 7.9. **Звітність** є важливим елементом належного функціонування системи управління комплаєнс-ризиками. Звітність щодо комплаєнс-ризиків дозволяє керівництву Банку та підрозділу комплаєнс контролювати дотримання встановлених рівнів толерантності до комплаєнс-ризиків. Звітність щодо комплаєнс-ризиків підлягає регулярному доведенню до відома Правління та Наглядової ради Банку.
- 7.10. Наглядова рада Банку є головним користувачем управлінської звітності про комплаєнс-ризик та несе відповідальність за розроблення вимог до такої звітності, формує запити та забезпечує отримання інформації, необхідної для виконання своїх функцій. Наглядова рада Банку вимагає пояснень від керівників Банку або підрозділу комплаєнс, якщо звітність про ризик не відповідає затвердженням нею вимогам щодо управлінської звітності про комплаєнс-ризик та вживає адекватних заходів. Правління Банку є ключовим користувачем управлінської звітності про ризик і також несе відповідальність за розроблення вимог до такої звітності, забезпечує запити та отримання інформації, необхідної для виконання своїх функцій.
- 7.10.1. Періодичність, зміст та форми надання звітності щодо комплаєнс-ризиків та /або інших питань, що відносяться до компетенції підрозділу комплаєнс встановлюються у відповідності до вимог чинного законодавства України та ВНД Банку з питань управління комплаєнс-ризиками. За загальним правилом така звітність складається підрозділом комплаєнс та доводиться до відома органів управління Банку щоквартально.

7.10.2. Головний комплаєнс-менеджер відповідальний за збір інформації щодо комплаєнс-ризиків та комплаєнс-інцидентів, аналіз та доведення результатів такого аналізу до керівництва Банку.

8. Підходи щодо виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування та пом'якшення комплаєнс-ризиків

8.1. Система управління комплаєнс-ризиком Банку націлена на послідовне, ефективне та своєчасне виявлення, вимірювання, моніторинг, контроль звітування, пом'якшення комплаєнс-ризиків.

8.2. Процес управління комплаєнс-ризиком охоплює всі види діяльності Банку, всі фактори, які впливають на зміну рівня комплаєнс-ризиків, та є безперервним процесом аналізу ситуації та оточення, в яких виникає комплаєнс-ризик, а також прийняття управлінських рішень щодо впливу на комплаєнс-ризик та/або на рівень вразливості Банку до комплаєнс-ризиків.

8.3. Банк застосовує такі підходи до управління комплаєнс-ризиком:

- **ризик-орієнтований** підхід при якому Банк забезпечує організацію та функціонування системи управління комплаєнс-ризиком, застосовуючи більш поглиблені та частіші заходи з контролю до тих сфер діяльності Банку, яким притаманні більші ризики;
- **системний підхід**, який охоплює всі види діяльності Банку та допоміжні функції підтримки Банку на всіх організаційних рівнях у всіх структурних підрозділах Банку, маючи на меті як запобігання реалізації комплаєнс-ризиків, так і мінімізації наслідків реалізації такого ризику;
- **процесний підхід** при якому діяльність Банку, у тому числі з організації та функціонування системи управління комплаєнс-ризиком, розглядається як система взаємодіючих процесів, що виконуються всередині організаційної структури Банку і реалізують мету його діяльності.

8.4. **Виявлення (ідентифікація) комплаєнс-ризиків.**

8.4.1. Ідентифікація комплаєнс-ризиків здійснюється за кожним процесом, операцією, продуктом Банку.

8.4.2. Ідентифікація комплаєнс-ризиків передбачає їх класифікацію, а також систематичний (не рідше одного разу на рік) перегляд ідентифікованих ризиків з метою виявлення нових чи таких, що зазнали змін.

8.4.3. Причинами (джерелами) комплаєнс-ризиків є:

- внутрішні процеси – реалізація комплаєнс-ризиків в результаті відсутності чітко задокументованих та затверджених положень, порядків, процедур та процесів з проведення Банком відповідних видів діяльності;
- людський фактор – комплаєнс-ризики, які пов'язані з поведінкою людини, порушення етичних норм, порушення норм щодо запобігання конфлікту інтересів, які можуть завдати шкоди Банку;

- зовнішні події – це ризик виникнення у Банку збитків в результаті значних змін в законодавстві, політичного та соціального середовища, дій конкурентів, недобросовісних клієнтів тощо.
- 8.4.4. Банк із метою виявлення комплаєнс-ризиків використовує інформацію:
- від працівників Банку в рамках механізму конфіденційного повідомлення про неприйнятну поведінку в Банку, порушення в діяльності Банку;
 - з бази подій операційного та комплаєнс-ризиків;
 - зі звернень/скарг клієнтів;
 - з особистого звернення працівників Банку чи третіх осіб до підрозділу комплаєнс;
 - зі звітів відділу внутрішнього аудиту та перевірок зовнішніх аудиторів;
 - від регуляторних та контролюючих органів (результати інспекційних перевірок, накладені штрафи, встановлені порушення законодавства України);
 - інших джерел інформації, отриманих працівниками підрозділу комплаєнс під час своєї діяльності.
- 8.4.5. Для раннього виявлення комплаєнс-ризиків та з метою вжиття превентивних заходів до моменту, коли виникне фактична подія ризику, що призведе до фінансових/нефінансових втрат, підрозділом комплаєнс разом з підрозділами першої лінії захисту визначаються Ключові індикатори ризику (KRI). Ключові індикатори ризику (KRI) щороку переглядаються та затверджуються Наглядовою радою. Підрозділ комплаєнс здійснює моніторинг Ключових індикаторів ризику (KRI) та інформує про їх динаміку Правління та Наглядову раду Банку у межах щоквартальної звітності.
- 8.4.6. Правління Банку забезпечує проведення щорічної ідентифікації (перегляду раніше ідентифікованих) комплаєнс-ризиків структурними підрозділами. Така ідентифікацію передбачає:
- виявлення подій комплаєнс-ризиків в процесах/операціях/продуктах Банку;
 - розподіл ризиків за категоріями;
 - визначення причин виникнення;
 - складення переліку ідентифікованих ризиків структурного підрозділу.
- Підрозділ комплаєнс узагальнює інформацію щодо ідентифікованих структурними підрозділами комплаєнс-ризиків та складає зведений перелік ідентифікованих комплаєнс-ризиків Банку.
- 8.4.7. Під час ідентифікації/перегляду комплаєнс-ризиків враховуються зміни в економічному, нормативно-правовому середовищі, внутрішній і зовнішній діяльності Банку.
- 8.5. **Вимірювання (оцінка) рівня комплаєнс-ризиків.**
- 8.5.1. Вимірювання ризику включає виявлення і аналіз комплаєнс-ризиків з метою визначення заходів для управління ними. Банк вимірює (оцінює)

комплаєнс-ризик з урахуванням взаємного зв'язку з іншими видами ризиків, що притаманні його діяльності.

8.5.2. Завданням проведення оцінки є:

- визначення процесів/операцій/напрямків діяльності Банку, ризики за якими є найвищі;
 - оцінка ефективності контрольних заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків;
 - визначення переліку заходів, спрямованих на посилення контролю (за необхідності);
- забезпечення керівництва Банку якісною та своєчасною інформацією про загальний рівень комплаєнс-ризиків та ефективність контрольних заходів, які здійснюються Банком.

8.5.3. Інструменти вимірювання комплаєнс-ризиків:

- аналіз інформації, накопиченої у Базі подій комплаєнс-ризиків та Журналі подій та інцидентів;
- аналіз результатів аудиторських перевірок;
- визначення та моніторинг Ключових індикаторів комплаєнс-ризиків (KRI);
- щорічна самооцінка комплаєнс-ризиків підрозділами першої лінії захисту;
- аналіз зовнішніх подій комплаєнс-ризиків (санкції/заходи впливу, накладені на інші банки);
- аналіз описів бізнес-процесів Банку на предмет відповідності їх законодавству, виявлення невідповідності внутрішнім процедурам;
- комплаєнс-перевірки;
- опитування (анкетування) працівників;
- впроваджений механізм конфіденційного повідомлення про неприйнятну поведінку, інші порушення в діяльності Банку;
- створення та ведення карти конфлікту інтересів;
- оцінка комплаєнс-ризиків при впровадженні нових продуктів та значних змін у діяльності Банку.

8.5.4. Під час оцінки комплаєнс-ризиків враховуються наступні фактори:

- вплив на внутрішні процеси;
- фінансовий вплив;
- вплив на репутацію;
- ймовірність реалізації комплаєнс-ризиків;
- оцінка ефективності засобів контролю.

8.5.5. Комплаєнс-ризик може набувати значень:

- **низький** ("Зелена зона") – вважається прийнятним, не виправдовує застосування заходів додаткового контролю;
- **помірний** ("Жовта зона") – виправдане застосування додаткових заходів контролю на рівні структурних підрозділів;

- **високий** ("Помаранчева зона") – потребує прийняття управлінських рішень та вжиття заходів з мінімізації негативних наслідків на рівні Правління Банку;
 - **критичний** ("Червона зона") – необхідне вжиття негайних заходів мінімізації та інших управлінських рішень на рівні Наглядової ради Банку.
- 8.5.6. За результатами ідентифікації та оцінки комплаєнс-ризиків визначаються способи реагування на ризики.
- 8.5.7. Структурні підрозділи першої лінії захисту здійснюють щорічну самооцінку комплаєнс-ризиків:
- для кожного процесу зазначаються ідентифіковані протягом звітного періоду ризики, визначається їх рівень впливу та вірогідність виникнення;
 - зазначаються ключові контролі, що попереджують або мінімізують ризики, та проводиться їх оцінка на предмет ефективності;
 - пропонуються заходи із реагування на ідентифіковані комплаєнс-ризики;
 - аналізується динаміка рівня ризику із врахуванням впроваджених заходів з посилення/відміни контролю;
 - зазначаються нові процеси або зміни в діючі та впровадження у зв'язку з цим контрольних заходів.
- 8.5.8. Підрозділ комплаєнс здійснює оцінку рівня комплаєнс-ризиків по Банку в цілому. Результати оцінки надаються на розгляд Правління і Наглядової ради Банку у межах регулярної звітності.
- 8.5.9. Оцінка комплаєнс-ризиків проводиться у Банку відповідно до способів, методів і процедур, визначених у внутрішніх нормативних документах Банку з питань управління комплаєнс-ризиками.
- 8.6. **Моніторинг комплаєнс-ризиків.**
- 8.6.1. Моніторинг комплаєнс-ризиків – це постійний та безперервний процес, який полягає в контролі відповідності поточного рівня ризику Банку його прийнятому рівню ризик-апетиту (згідно стратегії та бізнес-цілей Банку).
- 8.6.2. Моніторинг виконується для поточної оцінки:
- якості існуючих бізнес-процесів;
 - шляхів реалізації банківських продуктів;
 - механізмів розподілу (делегування) повноважень та контрольних функцій за виконанням бізнес-процесів та операцій;
 - інформаційних потоків та документообігу в рамках бізнес-процесів Банку;
 - взаємодії структурних підрозділів, що приймають безпосередню участь у супроводі бізнес-процесів;
 - наявності внутрішньої нормативної бази для існуючих бізнес-процесів, операцій і продуктів Банку;

- повноти, актуальності, відповідності вимогам регуляторів.
- 8.6.3. Моніторинг здійснюється підрозділом комплаєнс на регулярній основі та охоплювати наступне:
- моніторинг процесів та операцій, в яких можливе виникнення комплаєнс-ризиків, з метою запровадження належних та ефективних комплаєнс-контролів;
 - перегляд документів та процедур з питань комплаєнс, здійснення моніторингу комплаєнс-ризиків на регулярній основі;
 - розробка та запровадження плану моніторингу, в тому числі щодо:
 - моніторингу високих та критичних комплаєнс-ризиків;
 - основної діяльності, спрямованої на зниження комплаєнс-ризиків;
 - основних бізнес-процесів, щодо яких виявлені комплаєнс-ризики;
 - доопрацювання внутрішніх документів з питань комплаєнс (за необхідності).
- 8.6.4. Основними інструментами моніторингу комплаєнс-ризиків є:
- збір, реєстрація та аналіз інцидентів комплаєнс-ризиків, зокрема скарг клієнтів, конфіденційної інформації щодо порушень, отриманої від працівників, клієнтів та третіх осіб;
 - аналіз динаміки індикаторів комплаєнс-ризиків,
 - впровадження щоквартального звітування щодо поточного управління комплаєнс-ризиком на рівні структурних підрозділів першої лінії захисту;
 - аналіз результатів оцінки комплаєнс-ризиків,
 - анкетування, тестування;
 - аналіз виконання затверджених планів заходів.
- 8.6.5. При здійсненні моніторингу підрозділ комплаєнс залучає працівників структурних підрозділів Банку, в діяльності яких в процесі моніторингу виявлено комплаєнс-ризики, які не були виявлені та оцінені раніше, для встановлення причин та наслідків комплаєнс-ризиків, розробки коригуючих дій та встановлення контролів.
- 8.7. **Контроль комплаєнс-ризиків.**
- 8.7.1. Банк контролює комплаєнс-ризик на постійній основі.
- 8.7.2. Усі засоби та процедури контролю, розподіл повноважень між суб'єктами системи контролю щодо здійснення контрольної діяльності визначені ВНД Банку, якими встановлюються засоби і процедури контролю та чіткий розподіл обов'язків і повноважень на всіх рівнях управління комплаєнс-ризиком.
- 8.7.3. Підрозділ комплаєнс здійснює контроль за:
- дотриманням керівниками та працівниками Банку вимог Кодексу поведінки (етики) етики, Антикорупційної політики, Політики запобігання та управління конфліктами інтересів;
 - наближенням фактичних значень кількісних показників комплаєнс-ризиків до кількісних індикаторів (порогових значень) ризик-апетиту до

комплаєнс-ризиків шляхом їх порівняння, і у разі наявності істотного наближення, – негайно надає відповідну інформацію Наглядовій раді;

- за величиною комплаєнс-ризиків в діяльності Банку протягом звітного періоду шляхом:
 - перевірки інформації, отриманої від керівників підрозділів першої лінії захисту щодо рівня комплаєнс-ризиків в діяльності цих підрозділів;
 - врахування негативних наслідків комплаєнс-інцидентів, що відбулися.

8.7.4. Керівники підрозділів першої лінії захисту забезпечують контроль за:

- виконанням працівниками підпорядкованих підрозділів їхніх функціональних обов'язків;
- відповідністю завдань, що ставляться перед працівниками підпорядкованих підрозділів, їхнім функціональним обов'язкам;
- обізнаністю працівників підпорядкованих підрозділів з внутрішньобанківськими документами, в тому числі з питань комплаєнс.

8.7.5. Відділ внутрішнього аудиту проводить періодичні перевірки стану впроваджених в Банку систем внутрішнього контролю і управління ризиками, в тому числі комплаєнс-ризиком, зокрема наявності інструментів контролю, ефективності їх використання працівниками тощо.

8.8. **Заходи щодо усунення/пом'якшення комплаєнс-ризиків**

8.8.1. Процедура пом'якшення комплаєнс-ризиків може передбачати, але не обмежуватись:

- зміни у процесах Банку та/або посиленні контролю;
- розробку/актуалізацію відповідних стандартів, інструкцій, порядків, у разі необхідності із залученням до процесу підрозділу комплаєнс;
- здійснення підрозділом комплаєнс контролю за своєчасністю та коректністю актуалізації ВНД, зокрема тих, що регламентують бізнес-процеси, банківські операції та продукти;
- здійснення підрозділом комплаєнс координації та участь у розробці комплексу заходів, що направлені на зниження рівня комплаєнс-ризиків до прийняттого;
- підготовку підрозділом комплаєнс рекомендацій, забезпечення консультативно-інформаційної підтримки працівників Банку в сферах, які стосуються їх повноважень з питань комплаєнс, для мінімізації комплаєнс-ризиків та недопущення їх виникнення у майбутньому;
- інформування підрозділом комплаєнс керівництва Банку та структурних підрозділів про зміни вимог регуляторів, у зв'язку із чим здійснюється постійний моніторинг, аналіз вхідної зовнішньої інформації про зміни регулятивних правил та норм;

- превентивні заходи, які полягають у розробці та здійсненні підрозділом комплаєнс навчальних заходів з метою інформування та підвищення обізнаності працівників з питань, пов'язаних зі сферою комплаєнс.

8.8.2. Організація управління комплаєнс-ризиком, контроль і його мінімізація припускають здійснення наступних заходів:

- вдосконалення організаційної структури Банку, поділу та делегування повноважень;
- дотримання ВНД Банку визначають культуру і управління ризиками;
- дотримання функціональних і посадових обов'язків працівників Банку, порядку взаємодії структурних підрозділів та обмін інформацією між ними;
- дотримання правил, процедур здійснення та контролю банківських операцій та інших правочинів Банку;
- прийняття Банком Кодексу поведінки (етики), Антикорупційної політики, Політики запобігання та управління конфліктами інтересів;
- проведення регулярної оцінки відповідності ВНД, процедур і операцій Банку чинному законодавству;
- безперервне навчання працівників Банку з питань дотримання законодавства, правил, стандартів, нормативно-правових актів Національного банку та ВНД Банку;
- вивчення системних помилок для їх подальшого запобігання;
- підбір кваліфікованих кадрів;
- дотримання процедур прийому/звільнення працівників;
- неучасть працівників Банку в протиправній діяльності;
- мінімізація ризиків в договірній роботі (вибір контрагентів і взаємини з ними, перевірка контрагентів, аналіз їх надійності та безпеку комерційних пропозицій);
- виявлення шахрайських операцій і фроду (мережеве шахрайство), побудова системи перевірок, службових розслідувань;
- здійснення оцінки ефективності управління комплаєнс-ризиком відділом внутрішнього аудиту в рамках системи внутрішнього контролю Банку;
- регулярні звіти підрозділу комплаєнс Правлінню та Наглядовій раді Банку.

8.8.3. Банк визначає заходи з метою підвищення ефективності системи управління комплаєнс-ризиками/ пом'якшення реалізованого комплаєнс-ризiku шляхом розробки та впровадження відповідних планів заходів. Розробка та впровадження таких планів заходів здійснюється в результаті ідентифікації суттєвого комплаєнс-ризiku або після настання подій комплаєнс-ризiku, що призвели до суттєвих втрат. Плани заходів сприяють удосконаленню існуючого контрольного середовища шляхом:

- попередження потенційного настання події комплаєнс-ризiku;
- мінімізації фінансового та/або якісного впливу подій комплаєнс-ризiku.

9.Звітування щодо комплаєнс-ризиків

- 9.1. Процес звітування (інформування) щодо комплаєнс-ризиків націлений на належне забезпечення обміном інформацією між окремими структурними підрозділами, працівниками Банку, підрозділом комплаєнс та органами управління Банку для здійснення систематичного та своєчасного виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування (інформування) та пом'якшення/уникнення комплаєнс-ризиків на всіх організаційних рівнях
- 9.2. Забезпечення належного звітування (інформування) щодо управління ризиками передбачається посадовими інструкціями кожного працівника Банку в частині функціональних обов'язків щодо участі в управлінні комплаєнс-ризиком. При цьому підрозділи першої лінії захисту приймають ризики та несуть відповідальність за них і подають звіти (інформують) щодо поточного управління такими ризиками.
- 9.3. Звітність (інформація) про комплаєнс-ризик (у тому числі управлінська) має бути:
 - точною, вивіреною та достовірно відображати рівень прийнятого Банком ризику;
 - комплексною, тобто містити інформацію про концентрацію комплаєнс-ризиків (напрями діяльності Банку з високою/підвищеною концентрацією комплаєнс-ризиків), дотримання встановленого розміру ризик-апетиту та значень лімітів комплаєнс-ризиків, а також надавати перспективну оцінку ризиків з урахуванням як поточних та історичних подій, так і впливу майбутніх операцій, змін в законодавстві, нормативно-правових актах, стандартах та правила, дія яких розповсюджується на Банк;
 - чіткою та інформативною, що означає надавати чітку та однозначну інформацію (в тому числі уникати суб'єктивних оцінок) та бути достатньо вичерпною для прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень;
 - періодичною;
 - поширеною серед користувачів управлінської звітності про ризики із забезпеченням конфіденційності.
- 9.4. Підрозділ комплаєнс є відповідальним за підготовку та подання управлінської звітності щодо комплаєнс-ризиків (в тому числі щодо профілю комплаєнс-ризиків) Наглядовій раді та Правлінню Банку не рідше одного разу на квартал, а в разі виявлення ситуацій, що потребують невідкладного інформування Наглядової ради Банку, – не пізніше наступного робочого дня.
- 9.5. Підрозділ комплаєнс не рідше одного разу на рік звітує Наглядовій раді Банку щодо:

- дотримання Кодексу поведінки (етики) та Антикорупційної політики, про виявлені порушення та здійснені щодо їх недопущення в майбутньому заходи;
 - дотримання Політики запобігання та управління конфліктами інтересів.
- 9.6. Управлінська звітність щодо комплаєнс-ризиків повинна обов'язково включати інформацію щодо:
- продуктів, видів діяльності, процесів, що піддають Банк значному комплаєнс-ризикові та впливають на Банк у разі його реалізації, а також пропозицій щодо уникнення чи пом'якшення цього ризику;
 - випадків порушень вимог законодавства України [податкового, банківського законодавства, законодавства про захист прав споживачів, трудового, антимонопольного законодавства, законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, інших законів, нормативно-правових актів Національного банку та інших регуляторних органів] та внутрішньобанківських документів під час діяльності Банку, а також застосованих санкцій до Банку або інших негативних наслідків у результаті таких порушень;
 - випадків порушень працівниками банку Кодексу поведінки (етики), результатів дослідження їх причин та заходів щодо запобігання таким подіям надалі;
 - випадків формування недостовірної звітності для регуляторних і контролюючих органів, а також застосованих до Банку санкцій;
 - значних змін у законодавстві та їх потенційних наслідків для Банку;
 - зовнішньої інформації щодо комплаєнс-ризиків (штрафи, накладені на інші банки, події, що призвели до погіршення репутації інших банків) та їх потенційних наслідків для Банку;
 - випадків конфлікту інтересів;
 - проведених навчань працівників банку з питань, що належать до функцій підрозділу комплаєнс.
- 9.7. Додатково управлінська звітність щодо комплаєнс-ризиків може містити інформацію щодо:
- поточного перевищення лімітів комплаєнс-ризиків;
 - результати розгляду/розслідування повідомлень про неприйнятну поведінку/порушення в діяльності Банку, вжиті щодо них заходи та заходи щодо захисту працівників, які повідомили відповідну інформацію;
 - порушення політики і процедур системи внутрішнього контролю в Банку;
 - поточні та очікувані зміни в зовнішньому середовищі та їх вплив на профіль ризику Банку;
 - порушення Політики винагороди;

- фактичних та потенційних втрат та дотримання встановлених лімітів апетиту до ризику;
 - проведеної самооцінки комплаєнс-ризиків;
 - динаміки Ключових індикаторів ризику (KRI);
 - іншу інформацію, яку, на думку головного комплаєнс-менеджера, необхідно довести до Правління та Наглядової ради Банку.
- 9.8. При підготовці управлінської звітності щодо комплаєнс-ризиків підрозділ комплаєнс використовує інформацію:
- від працівників Банку в рамках механізму конфіденційного повідомлення про неприйнятну поведінку/порушення в діяльності Банку;
 - із бази внутрішніх подій операційного та комплаєнс-ризиків;
 - зі скарг/звернень клієнтів;
 - із особистих звернень працівників Банку чи третіх осіб до підрозділу комплаєнс;
 - зі звітів відділу внутрішнього аудиту, відділу фінансового моніторингу, посадової особи Банку, перевірок зовнішніх аудиторів;
 - від регуляторних та контролюючих органів (результати інспекційних перевірок Національного банку та інших державних уповноважених органів, заходи впливу, застосовані до Банку чи його посадових осіб, встановлені порушення законодавства України);
 - зі звітів (інформації) щодо поточного управління прийнятими комплаєнс-ризиками, отриманих від підрозділів Банку, а також за результатами самооцінки підрозділів Банку щодо комплаєнс-ризиків, притаманних відповідним напрямкам діяльності Банку;
 - інших джерел інформації, отриманих працівниками підрозділу комплаєнс під час своєї діяльності.
- 9.9. Наглядова рада Банку невідкладно приймає рішення щодо застосування адекватних заходів для пом'якшення комплаєнс-ризиків, якщо профіль комплаєнс-ризиків Банку не відповідає затвердженому ризик-апетиту.
- 9.10. Правління Банку забезпечує розробку заходів щодо оперативного усунення недоліків у функціонуванні системи управління ризиками, виконання рекомендацій підрозділу комплаєнс з пом'якшення/уникнення комплаєнс-ризиків.
- 9.11. Наглядова рада Банку забезпечує, щоб прийняті нею рішення за результатами розгляду/аналізу/обговорення управлінської звітності були належним чином задокументовані, та здійснює контроль за їх виконанням.
- 9.12. Наглядова рада Банку періодично переглядає форми та порядок подання управлінської звітності з урахуванням розміру, особливостей діяльності Банку, характеру і обсягів банківських та інших фінансових послуг, профілю ризику Банку, системної важливості Банку та у разі необхідності вдосконалює їх.

10. Відповідальність та контроль

- 10.1. Відповідальність за дотриманням цієї Політики покладається в межах повноважень на керівників підрозділів Банку, які утворюють першу, другу та третю лінію захисту, Правління та Наглядову раду Банку.
- 10.2. Наглядова рада Банку забезпечує контроль з ефективністю процесу управління комплаєнс-ризиком.

11. Прикінцеві положення

- 11.1. Політика набуває чинності після її затвердження Наглядовою радою Банку. Зміни та доповнення до цієї Політики затверджуються Наглядовою радою Банку.
- 11.2. Політика підлягає щорічному перегляду з метою забезпечення її відповідності визначеному Банком профілю ризику, ризик-апетиту до комплаєнс-ризиків та законодавству України.
- 11.3. У разі зміни чинного законодавства України, в тому числі вимог нормативно-правових актів Національного банку, Політика залишається чинною в частині вимог, що не суперечать чинному законодавству України.
- 11.4. Питання, які не врегульовані цією Політикою, регулюються вимогами чинного законодавства України, внутрішніми нормативними та розпорядчими документами Банку.
- 11.5. Політика є документом для внутрішнього користування. Політика є обов'язковою для ознайомлення та виконання всіма працівниками Банку.

Головний комплаєнс-менеджер

Тетяна ГАРКУША